

Regeringens proposition

1980/81: 180

om Nordiska ministerrådets kulturbudget för år 1982

beslutad den 9 april 1981.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga det förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLA ULLSTEN

BRITT MOGÅRD

Propositionens huvudsakliga innehåll

I det år 1971 ingångna avtalet om nordiskt kulturellt samarbete ingår bestämmelser om en gemensam budget för det kultursamarbete som bedrivs inom Nordiska ministerrådets ram. Nordiska ministerrådet (kultur- och undervisningsministrarna) fastställde den 27 mars 1981 ett förslag till sådan budget för år 1982. I propositionen begärs 29 185 000 kronor för att täcka den svenska andelen av denna budget.

I propositionen lämnas också en redogörelse för vissa viktigare åtgärder inom det nordiska kultursamarbetet under år 1980 och delar av år 1981.

UTBILDNINGSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
Vid regeringssammanträde
1981-04-09

Närvarande: statsrådet Ullsten, ordförande, och statsråden Bohman, Friggebo, Dahlgren, Åsling, Söder, Krönmark, Burenstam Linder, Johansson, Wirtén, Holm, Andersson, Boo, Winberg, Adelson, Danell, Petri, Eliasson. Föredragande: statsrådet Mogård

Proposition om Nordiska ministerrådets kulturbudget för år 1982

1 Inledning

Avtalet mellan de nordiska länderna om kulturellt samarbete ingicks år 1971 och trädde i kraft den 1 januari 1972 (prop. 1971: 54, KrU 1971: 13, rskr 1971: 188). Avtalet föreskriver bl. a. en gemensam budget för kulturellt samarbete.

Nordiska ministerrådet har fastställt hur den gemensamma budgeten skall behandlas. För att få en anpassning i tiden till flertalet nordiska länders budgetordningar sammanfaller verksamhetsåret med kalenderåret. Detta medför bl. a. att ministerrådet fastställer sitt budgetförslag så sent att det, trots att det bör behandlas under våren, inte kan föreläggas riksdagen inom den för avlämnandet av propositioner fastställda tiden (jfr. prop. 1972: 130 s. 41, KrU 1972: 24, rskr 1972: 135).

I propositionen 1980/81: 100 (bil. 12 s. 669) har regeringen föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, till Nordiska ministerrådets kulturbudget för budgetåret 1981/82 beräkna ett förslagsanslag av 26 252 000 kr. Jag anhåller om att nu få ta upp denna fråga.

Enligt reglemente för Nordiska ministerrådets budget (allmän budget och kulturbudget), beslutat av Nordiska ministerrådet den 15 januari 1979 (kultur- och utbildningsministrarna) och den 18 februari 1979 (samarbetsministrarna), fastställer ministerrådet budgeten i mars månad under förbehåll av de nationella parlamentens godkännande.

Den 27 mars 1981 fastställde Nordiska ministerrådet (kultur- och utbildningsministrarna) ett förslag till kulturbudget för år 1982. Överläggningar mellan ministerrådet och Nordiska rådets kulturutskott om vissa frågor i anslutning till budgeten hade dessförinnan ägt rum vid möten den 26 augusti 1980 och den 4 mars 1981.

Förslag till budget för övriga samarbetsområden fastställdes av minister-

rådet (samarbetsministrarna) den 27 mars 1981. Frågor i anslutning till denna har anmälts den 2 april 1981 av chefen för socialdepartementet.

I det följande avser jag att närmare redogöra för ministerrådets förslag till kulturbudget för år 1982 och vissa frågor som ansluter till förslaget.

2 Det nordiska kultursamarbetet

2.1 Nordiska ministerrådets kulturbudget

Den gemensamma nordiska kulturbudgeten omfattar kostnader för ett antal nordiska institutioner och samarbetsorgan. I budgeten ingår vidare kostnader för vissa såväl permanenta som tidsbegränsade projekt. Därtill ingår bidrag till verksamhet inom vissa organisationer m. m.

Utöver vad som upptas inom Nordiska ministerrådets kulturbudget bestrider de nordiska länderna, inom ramen för resp. nationell budget, kostnader för en rad andra ändamål, bl. a. av bilateral karaktär. De svenska bidragen till sådana ändamål har till stor del förts upp under anslaget Bilateralt nordiskt kultursamarbete m. m. (prop. 1980/81:100 bil. 12 s. 669–673). Detta anslag omfattar även bidrag till uppförande av Nordens Hus på Färöarna. Medel till samnordiska ändamål anvisas också under bl. a. anslagen till Nordiska afrikainstitutet (prop. 1980/81:100 bil. 6 s. 129–130) och till Bidrag till driften av folkhögskolor m. m. (prop. 1980/81:100 bil. 12 s. 628–633).

Nordiska ministerrådet har beslutat att kostnaderna för samarbetet bör fördelas mellan länderna enligt en fördelningsnyckel som bygger på relationen mellan ländernas bruttonationalprodukter. Riksdagen har godkänt att kostnaderna för ändamål inom Nordiska ministerrådets kulturbudget fördelas enligt denna princip (prop. 1973:83, KrU 1973:27, rskr 1973:247).

Enligt ministerrådets beslut skall fördelningsnyckeln revideras vart tredje år. Ministerrådet fastställde i december 1978 följande procentuella fördelning för perioden 1980–1982: Danmark 23,7, Finland 16,0, Island 0,9, Norge 18,0 och Sverige 41,4.

2.2 Kultursamarbetet under åren 1980 och 1981

En utförlig redogörelse för kultursamarbetet under år 1980 har lämnats i ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet till Nordiska rådets 29:e session år 1981. Här tas därför endast upp viktigare frågor under år 1980, i vissa fall även år 1981.

Mot bakgrund av språkförståelsens betydelse för hela det nordiska samarbetet har inom kultursekretariatet utarbetats ett handlingsprogram, som innehåller förslag till åtgärder på kulturavtalets samtliga tre huvudområden, dock särskilt inom utbildningen. Nordiska rådets kulturutskott uttalade sig under hösten 1980 positivt om handlingsprogrammet. Ministerrå-

†1 Riksdagen 1980/81. I saml. Nr 180

det beslöt den 16 februari 1981 att lägga handlingsprogrammet som underlag för den fortsatta verksamheten inom kulturavtalets organ för ökad språkförståelse i Norden. Ministerrådet har även fastställt riktlinjer för det fortsatta nordiska samarbetet inom pedagogisk forskning och utvecklingsarbete.

Frågan om ett ökat nordiskt samarbete inom forskningen aktualiserades av statsministrarna i ett uttalande år 1978. Med anledning av uttalandet tillsattes en särskild ämbetsmannagrupp (ÄK/FORSK) för att utarbeta förslag till eventuella åtgärder. Gruppens första kartlägningsrapporter lades fram inför Nordiska rådets session i Reykjavik i mars 1981. I februari 1981 avlämnade gruppen sitt slutbetänkande (NU 1981:1) Ökat nordiskt forskningssamarbete till nordiska ministerrådet (kultur- och samarbetsministrarna). ÄK/FORSKs huvudförslag rör formerna för organisation och styrning av nationella forskningsresurser i syfte att främja det nordiska samarbetet. Betänkandet skall remissbehandlas under år 1981. Ministerrådet avser att förelägga Nordiska rådet konkreta förslag rörande det nordiska forskningssamarbetet vid rådets 30:e session i Helsingfors.

Byggprojekteringen av Nordens Hus på Färöarna fortsatte våren 1980 med en öppen nordisk anbudsgivning. På grundval av anbudet utarbetade den för projekteringen ansvariga ledningsgruppen en budget, som accepterades av ministerrådet och Färöarnas landsstyre i augusti. Byggstarten ägde rum i september.

I enlighet med kulturavtalets stadganden om gemensamt uppträdande i internationella sammanhang och samarbete när det gäller information om de nordiska ländernas kulturliv har kulturavtalets organ under året aktivt verkat för ökad kännedom om nordisk kultur i utlandet. Den stora vikingautställningen, som redan på British Museum i London drog nära en halv miljon besökare och som under hösten och vintern visades i New York och Minneapolis i USA, har kunnat förverkligas bl. a. genom bidrag från Nordiska kulturfonden. Viss koordinering har skett med andra samnordiska organ på kulturområdet.

Förberedelserna för 1982 års nordiska kampanj i USA, "Scandinavia Today", fortgår planenligt. Projektet omfattar informations- och kulturaktiviteter, såsom symposier, utställningar och teaterföreställningar i flera större städer. Planeringsarbetet inleddes år 1979 och i januari 1980 överfördes sekretariatsansvaret till kultursekretariatet.

Frågan om nordisk radio och television via satellit (NORDSAT) belystes under det första halvåret 1980 genom en omfattande remissbehandling av det slutbetänkande (NU A 1979:4) som avgivits av den för utredningen ansvariga ställföreträdargruppen. Mot bakgrund av Nordiska rådets rekommendationer, de utredningar som genomförts enligt beslut i ministerrådet (kommunikations- kultur- och undervisningsministrarna) och av givna remissyttranden enades ministerrådet i november 1980 om att under år 1981 genomföra visst kompletterande beredningsarbete i syfte att möj-

liggöra ett konkret förslag till Nordiska rådets 30:e session rörande ökat nordiskt radio- och TV-samarbete.

3 Nordiska ministerrådets förslag till kulturbudget för år 1982

För år 1982 har i anslagsframställningar m. m. för den nordiska kulturbudgeten begärts cirka 110 milj. danska kr. Sedan anslagsframställningarna hade beretts inom samarbetsorganen fastställde ministerrådet den 27 mars 1981 ett förslag till budget för år 1982 om 100 796 000 danska kronor. Härvid konstaterades att lönekostnaderna har beräknats i 1980 års nivå och att den ökning av lönekostnaderna som kommer att ske genom nya löneavtal m. m. till 1982 års nivå förutsätts bli täckt genom en lönereserv utöver den godkända budgeten. Preliminärt har denna reserv beräknats till 3.5 milj. danska kr.

Vidare har för de institutioner och projekt som ligger i annat land än Danmark omräkningen till danska kronor gjorts enligt de valutakurser som gäller den 24 november 1980. Det har förutsatts att de institutioner m. m. som ingår i budgeten garanteras anslag i sin huvudsakliga utgiftsvaluta omräknad efter dessa valutakurser.

Vissa diskussioner om prioriteringar inom budgetramen har förts med Nordiska rådets kulturutskott i överensstämmelse med det nordiska kulturavtalet. Inom ramen för förslaget har ökning beräknats främst i fråga om anslaget till Nordiska kulturfonden och de medel som står till ministerrådets disposition.

Den samlade kulturbudgeten för år 1982 uppgår således till $(97\,296\,000 + 3\,500\,000) = 100\,796\,000$ danska kr.

En översikt över ministerrådets budgetförslag bör fogas till regeringsprotokollet i detta ärende som *bilaga*.

4 Föredragandens överväganden

Jag vill i detta sammanhang påminna om de nya villkor som kommer att gälla för kultursamarbetet i Norden under 1980-talet. Till följd av den statsfinansiella utvecklingen i de nordiska länderna kommer det att te sig allt väsentligare att nya och angelägna behov inom det nordiska kulturavtalets ram tillgodoses genom omfördelning av befintliga resurser.

Jag tillstyrker för svensk del ministerrådets budgetförslag. Ministerrådet bör inom den överenskomna ramen kunna göra de ändringar i förhållande till förslaget som krävs genom eventuellt uppkomna omständigheter fram till budgetårets ingång.

Genom riksdagens beslut med anledning av proposition 1979/80: 157 om Nordiska ministerrådets kulturbudget 1981 (KrU 1979/80: 33, rskr 1979/

80:373) har Nordiska institutet för samhällsplanering fr. o. m. den 1 januari 1981 övergått från att vara en svensk statlig myndighet till en nordisk institution, underställd Nordiska ministerrådet. I samband med övergången har den svenska staten åtagit sig att kostnadsfritt ställa vissa lokaler till institutets förfogande. Av budgettekniska skäl bör medel för den svenska statens kostnader för dessa lokaler för tiden 1 januari 1981 till 30 juni 1982 anvisas under detta anslag. Fr. o. m. budgetåret 1982/83 bör kostnaderna för samma lokaler bestridas ur anslaget Lokalkostnader m. m. för högskoleenheter. Jag återkommer till denna fråga vid senare tillfälle.

5 Anslagsberäkning för budgetåret 1981/82

Nordiska ministerrådets kulturbudget

1979/80 Utgift	24 437 000
1980/81 Anslag	26 252 000
1981/82 Förslag	29 377 000

Från och med budgetåret 1974/75 anvisas medel för den svenska andelen av Nordiska ministerrådets kulturbudget under ett särskilt förslagsanslag.

Jämfört med 1981 års budget, vars anslag var 85 milj. danska kr. är ökningen 12,8%. Av denna ökning avser cirka 10% pris- och löneomräkningar samt valutakursförändringar. Det framlagda budgetförslaget medger en aktivitetsökning på cirka 2,5%.

Nordiska ministerrådets förslag till budget för år 1982 uppgår till 100 796 000 danska kr., inkl. en lönereserv för att täcka automatiska löneökningar från 1980 års till 1982 års nivå. Lönereserven har preliminärt beräknats till 3,5 milj. danska kr., ett belopp som jag utgår från vid anslagsberäkningen. I den mån detta belopp inte är tillräckligt bör anslaget få överskridas.

Den svenska andelen av anslaget till 1982 års nordiska kulturbudget beräknar jag till 41,4% av $(92\,373\,000 + 3\,500\,000) = 95\,873\,000$ danska kr., vilket enligt den i budgetarbetet tillämpade växelkursen motsvarar 29 185 000 svenska kr.

Medlen bör anvisas i statsbudgeten för budgetåret 1981/82. Eftersom Nordiska ministerrådets kulturbudget avser kalenderåret 1982 torde en del av det svenska bidraget komma att utbetalas först hösten 1982. Regeringen bör därför kunna medge att sådana utbetalningar som görs efter den 1 juli 1982 belastar motsvarande anslag i statsbudgeten för budgetåret 1982/83 inom den av riksdagen godtagna ramen för 1982.

Med hänvisning till vad jag i det föregående anförde rörande hyreskostnaderna för Nordiska institutet för samhällsplanering beräknar jag under

förevarande anslag 192 000 kr för detta ändamål. Medlen bör disponeras av regeringen.

Under anslaget Nordiska ministerrådets kulturbudget bör alltså för budgetåret 1981/82 beräknas $(29\,185\,000 + 192\,000) = 29\,377\,000$ kr.

6 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. för Sveriges del godkänna Nordiska ministerrådets förslag till kulturbudget för år 1982,
2. till *Nordiska ministerrådets kulturbudget* för budgetåret 1981/82 under nionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 29 377 000 kr.

Ärendet bör behandlas under innevarande riksmöte.

7 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.

Bilaga

Nordiska ministerrådets förslag till Nordiska ministerrådets kultur-
budget för verksamhetsåret 1982 (1 000-tal danska kr.).

Verksamhetsområde	1981 Anslag	1982 Förslag
<i>Utbildning</i>	12 209	14 155
Nordens folkliga akademi	3 072	3 673
Nordiskt skolsamarbete	1 271	1 398
Nordiskt vuxenutbildningssamarbete	375	413
Nordisk journalistkursus	752	869
Nordiska institutet för samhällsplanering	3 967	4 702
Nordiskt språk- och informationscentrum	902	1 080
Bidrag till nordisk federation för medicinsk undervisning	430	495
Bidrag till Nordisk kursverksamhet på utbildningsområdet	1 440	1 525
<i>Forskning</i>	28 663	33 052
Nordiskt kollegium för marinbiologi	617	787
Nordiska institutet för teoretisk atomfysik	8 550	9 201
Nordiska institutet för folkdiktning	807	980
Nordiska institutet för sjö rätt	1 167	1 471
Nordiska geoexkursioner till Island	125	315
Nordiskt kollegium för ekologi	512	587
Centralinstitutet för nordisk asienforskning	2 659	2 860
Nordiskt kollegium för fysisk oceanografi	686	910
Nordiska samarbetskommittén för arktisk medicinsk forskning	725	848
Nordiska samarbetskommittén för internationell politik	851	971
Nordiskt samarbetsorgan för vetenskaplig information – NORDINFO	2 669	3 431
Nordiska forskarkurser	2 926	3 219
(delpost) forskarstipendier	900	990
(delpost) forskarsymposier	724	796
Nordiskt vulkanologiskt institut	2 310	2 546
Nordiska samarbetskommittén för acceleratorbaserad forskning	354	450
Nordisk dokumentationscentral för masskommunikationsforskning – NORDICOM	388	485
Nordiskt språksekretariat	585	700
Bidrag till nordiska sommaruniversitetet	1 103	1 214
Bidrag till Nordiska samfundet för Latinamerikaforskning	255	291
<i>Allmänkulturell verksamhet</i>	17 516	20 337
Nordens Hus i Reykjavik	2 627	2 652
Nordiskt teatersamarbete		
(delpost) gästspelsutbyte	1 209	1 416
(delpost) vidareutbildning	1 075	1 256
(delpost) bidrag till Nordiska amatörteaterrådet	292	322
Nordiska rådets litteraturpris	240	174
Nordiska rådets musikpris ¹	0	160
Nordiskt musiksamarbete	1 636	1 800
Nordiskt samiskt institut	3 147	3 961

¹ Utdelas vartannat år.

Verksamhetsområde	1981 Anslag	1982 Förslag
Nordiskt folkrörelsesamarbete		
(delpost) ungdomssamarbete	1 810	1 991
(delpost) folkbildningssamarbete	1 166	1 283
(delpost) idrottssamarbete	300	330
Stöd till översättning av grannlandslitteratur	1 272	1 400
Nordiskt konstcentrum	1 987	2 380
Nordiska filmkurser	277	305
Nordens Hus på Färöarna, verksamhetsplanering ¹	200	400
Bidrag till Nordiska konstförbundet	278	324
Bidrag till Nordiska författarkurser ²	0	183
Sekretariatet för nordiskt kulturellt samarbete	7 412	7 529
Ministerrådets dispositionsmedel	7 500	8 300
Nordiska kulturfonden	8 500	9 000
Delsumma	81 800	92 373
Lönereserv	3 200	3 500
Summa	85 000	95 873

¹ Medel för uppförande av Nordens Hus på Färöarna anvisas under anslaget G 6 Bilateralt nordiskt kultursamarbete.

² Anordnas vartannat år.

